

PRAKTISCHE WERKMETHODES VOOR DAKDEKKERS VEILIG VERWIJDEREN VAN **ASBEST**

**Vlaamse
Confederatie Bouw**
Bouw, energie & milieu

INHOUDSOPGAVE

KOM IK ASBEST TEGEN?

- ✘ toepassingsperiode
- ✘ asbestinventaris
- ✘ asbest herkennen
- ✘ digitale tools

WIE MAG WAT VERWIJDEREN?

- ✘ eenvoudige handelingen
- ✘ meldingsplicht
- ✘ erkenning asbestverwijderaar

CHECKLIST ASBEST IN DE PRAKTIJK

- ✘ voor uitvoering van de werken
- ✘ pbm's
- ✘ werfinrichting
- ✘ tijdens de afbraakwerken
- ✘ asbesthoudend afval
- ✘ tijdelijke opslag
- ✘ einde van de afbraakwerken

ONVOORZIENE OMSTANDIGHEDEN

- ✘ advies inwinnen
- ✘ snelle tips

TOEVOEGEN AAN MIJN DOSSIERS

- ✘ algemene voorwaarden
- ✘ offerte
- ✘ veiligheidsdossier

WAAR VIND IK DE OFFICIËLE TEKSTEN?

✘ wetgeving

✘ milieu

BIJLAGES

BRONVERMELDING

KOM IK ASBEST TEGEN?

TOEPASSINGSPERIODE

Asbest werd veelvuldig toegepast in de jaren 1950 tot en met 1980, maar leien en golfplaten met asbest werden zelfs verkocht tot 1998. Omdat asbest in zoveel verschillende producten voorkwam, kan je er bijna vanuit gaan dat elke oudere, te renoveren woning wel ergens een toepassing in asbest bevat.

Als dakdekker kom je het vaakst in contact met asbestcement **leien**, **golfplaten** en **onderdakplaten**, maar ook schouwpijpen en zelfs binnenaafwerking kunnen asbest bevatten. In deze uitgave helpen we jou om op een praktisch haalbare manier veilig om te springen met asbest.

ASBESTINVENTARIS

De asbestinventaris is de opsomming van alle asbesthoudende materialen in en rondom een gebouw. Omdat je als werkgever sowieso verplicht bent om het nodige te doen om je werknemers veilig te laten werken, ben je dus ook verplicht om voor de start van de werken te beschikken over een asbestinventaris voor alle locaties waar werknemers tewerkgesteld worden. Soms bestaat deze al, vraag er dus steeds achter bij het voorafgaand plaatsbezoek.

Bestaat er nog geen asbestinventaris? Dan moet jij zorgen dat die er wel komt. Denk aan welke kosten dit kan meebrengen vooraleer offerte aan te bieden.

Een asbestinventaris kan je laten opmaken door een gespecialiseerde firma (zie pagina 8) of zelf opmaken als je de nodige expertise hebt.

Wat moet er zoal instaan?

- ✘ Een overzicht van de geïnspecteerde ruimtes waarin je werknemers werken.
- ✘ Per ruimte/item de beschrijving van de materialen waarin asbest verwerkt is. Je voegt de omschrijving, de plaats waar het zich bevindt in de ruimte en een foto toe. Het gaat bovendien om een destructieve beschrijving, dus denk ook aan wat je niet meteen ziet. Verwijder vloer-, wand- of onderdakbedekking om te kijken of erachter asbestverdachte materialen aanwezig zijn.
- ✘ Per item omschrijf je de toestand waarin het asbest zich bevindt (goede staat, verweerd, overschilderd etc.) en de manier waarop het bevestigd is (gelijmd, genageld etc.).
- ✘ Meestal is een staalname nodig. De stalen laat je onderzoeken door een erkend asbestlabo. Op deze webpagina vind je een overzicht: http://www.werk.belgie.be/asbest_in_materialen.aspx

Veegmonster - Bron: translab.be

- ✘ Omschrijf ook welke werken je eraan gaat uitvoeren en of hierbij asbest kan vrijkomen.
- ✘ Gebruik het document 'Asbestinventaris Template' in bijlage om zelf een asbestinventaris op te maken.

ASBEST HERKENNEN

Er bestaan heel wat verschillende soorten asbest, waarvan de ene al wat schadelijker is dan de andere. Met een opleiding 'Eenvoudige handelingen' mag je als dakdekker vooral de hechtgebonden asbest verwijderen. Je leert in deze opleiding hoe je deze kan herkennen. We geven je een kort overzicht van de meest voorkomende materialen:

HECHTGEBONDEN ASBEST

Dit zijn asbesthoudende materialen die stevig gebonden zijn in een bindmiddel dat kan bestaan uit cement, bitumen, kunststof of lijm. De materialen mogen niet verweerd zijn om onder deze noemer te vallen.

golfplaten

leien

onderdak

vensterbanken

schouwpijpen

bekledingspanelen

plafonds*

gevelbekleding

bitumen

vloeren en lijm**

afvoerbuizen

bloembakken

*Pas op: Asbestboard of Pical is niet hechtgebonden.

**Pas op: Asbestkarton onderlaag van vloerbedekking is niet hechtgebonden.

LOSgebonden ASBEST

Dit zijn alle overige materialen die asbest bevatten. Enkele voorbeelden:

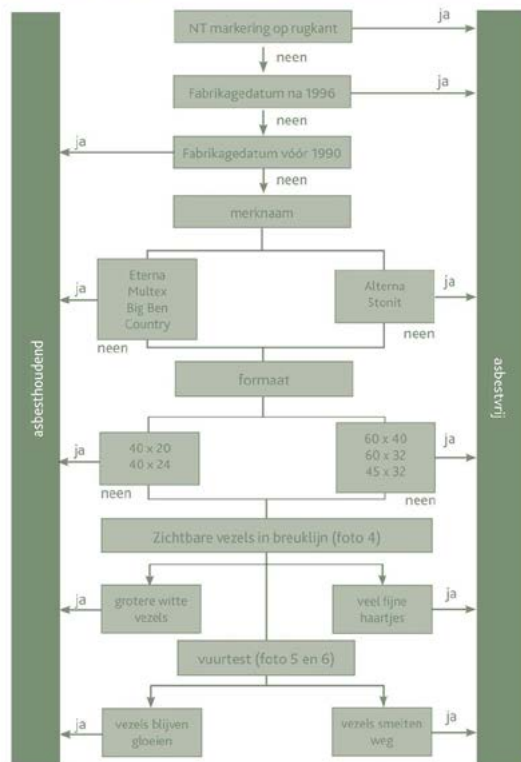
- ✘ voeringen, wrijvingsmateriaal, koppelingen en remmen in voertuigen of machines
- ✘ afwerkingslaag thermische isolatie
- ✘ waterdichtende materialen
- ✘ spuitasbest
- ✘ thermische isolatie van buizen, boilers, stookketels, stoomleidingen etc.
- ✘ asbestpapier en -karton
- ✘ thermische isolatie van kabels, warmwaterleidingen
- ✘ elektrische toestellen
- ✘ klein keuken- en huishoudgerei
- ✘ ondoordringbare dichtingen en voeringen
- ✘ hittebestendige transportband
- ✘ brandwerend gordijn
- ✘ filters
- ✘ elektrische isolatieband
- ✘ tochtband
- ✘ asbesttouw

Soms is het onduidelijk of bepaalde materialen asbest bevatten. Er moet dan een staalname gebeuren. De stalen laat je onderzoeken door een erkend asbestlabo. Op deze webpagina vind je een overzicht: http://www.werk.belgie.be/asbest_in_materialen.aspx

De staalname kan je zelf doen of laten doen door een gespecialiseerde firma. Pas wel op dat je correct te werk gaat en hierbij je eigen gezondheid of die van anderen niet in gedrang brengt. Je kan een veeg- of kleefmonsterset bestellen of je kan via de smartphone applicatie van Constructiv de stappen volgen om dit correct uit te voeren. Hierover meer informatie bij het onderdeel 'digitale tools'.

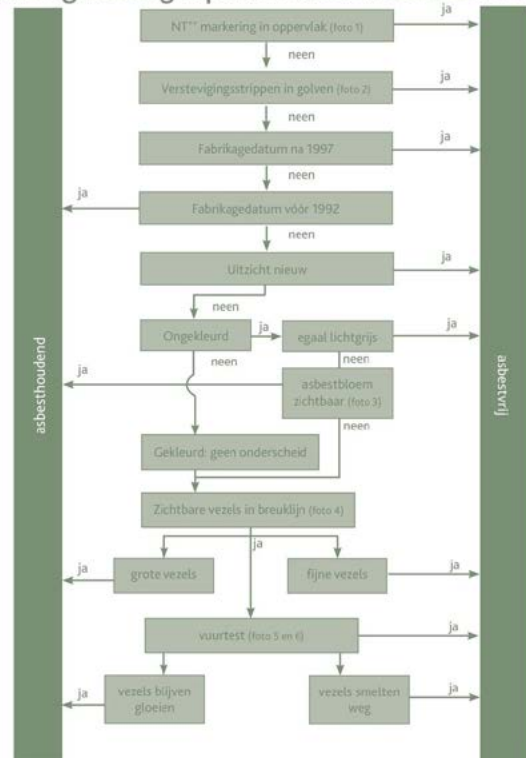
Om te weten of er in de bestaande leien of golfplaten asbest zit, kan je volgende beslissingsbomen volgen:

Beslissingsboom leien: asbesthoudend of niet ?*

* Deze beslissingsboom is geldig voor de meeste maar niet voor alle asbesthoudende leien, en is voor een leek niet steeds eenduidig te interpreteren. Uitsluitel kan verkregen worden via laboanalyse.

Beslissingsboom golfplaten: asbesthoudend of niet ?*

* Deze beslissingsboom is geldig voor de meeste maar niet voor alle asbesthoudende golfplaten, en is voor een leek niet steeds eenduidig te interpreteren. Uitsluitel kan verkregen worden via laboanalyse.

In 1998 werd de productie van asbestcement verboden. Je kan echter in gebouwen tot en met bouwjaar 2000 asbestcement materialen aantreffen. Op basis van deze informatie en de leeftijd van het bestaande dak of gevel, kan je al bepalen of je mogelijk te maken hebt met asbesthoudende materialen. Voor 1990 waren leien en golfplaten sowieso asbesthoudend. Leien en golfplaten zonder asbest hebben een 'N' of 'NT' aanduiding.

Door middel van de **vlamtest** kan ook getest worden of een materiaal asbesthoudend is. Een asbestvezel gloeit op en blijft intact na verhitting met een aansteker. Een asbestvezel is onbrandbaar bij de vlamtemperatuur van de aansteker (ca 400°C). Andere vezels zijn meestal organisch en branden op.

Pas op met daken waarvan enkele leien vervangen zijn. Je test dit best op meerdere plaatsen.

DIGITALE TOOLS

SMARTPHONEAPPLICATIE

Constructiv ontwikkelde recent de applicatie "AsbestCheck". Niet alleen informeert deze app via een trapsgewijze bevraging over het type product. Er wordt ook raad gegeven in verband met de mogelijke asbestrisico's en verwijst naar de bestaande informatiebronnen.

Via deze app kan je ook jouw staalname veilig en correct uitvoeren. Je wordt gewezen op de benodigdheden, jouw persoonlijke beschermingsmiddelen en de manier waarop je een correcte staalname uitvoert.

Voor Android: https://play.google.com/store/apps/details?id=be.constructiv.asbest&utm_source=bativox&utm_medium=site&utm_campaign=bativox

Voor Apple: https://itunes.apple.com/us/app/asbestcheck/id1435137736?utm_source=bativox&utm_medium=site&utm_campaign=bativox

ONLINE LEERPLATFORM

Constructiv verzamelde een mooi aantal instructies en omschrijvingen op hun online leerplatform 'BuildingYourLearning'. Je kan er niet alleen instructies vinden per beroepsveld, maar ook specifieke informatie vinden over veiligheid en asbest.

Surf in je internetbrowser naar: <https://www.buildyourlearning.be>

Je dient een gratis account aan te maken via je e-mailadres vooraleer je toegang krijgt tot het platform.

WIE MAG WAT VERWIJDEREN?

EENVOUDIGE HANDELINGEN

De verwijdering van asbestcement dak- en gevelbekleding maar ook andere asbestcement toepassingen zoals afvoerkanalen, dakgoten, omkastingen en onderdakplaten mogen meestal via de methodiek van 'Eenvoudige handelingen' gebeuren. Onderdakplaten kunnen meestal enkel langs de buitenzijde na afname van de dakbedekking via eenvoudige handelingen verwijderd worden. Belangrijke voorwaarde hierbij is dat alle uitvoerende werknemers over een jaarlijks, geldig opleidingsattest 'Eenvoudige handelingen' beschikken. In sommige gevallen kan asbestverwijdering binnen een dakrenovatie niet door een gewone dakaannemer uitgevoerd worden en is een erkend asbestverwijderaar nodig.

Er zijn heel wat regels verbonden aan het verwijderen van asbesthoudende toepassingen. Tijdens de opleiding leer je welke toepassingen met welke bevestigingen je veilig mag verwijderen. Een overzicht en de kleine lettertjes vind je ook in de Codex over het welzijn op het werk, Titel 3 van boek VI. <http://www.werk.belgie.be/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=46057>

MELDINGSPLICHT

Een werf moet gemeld worden via de portaalsite <https://www.socialsecurity.be>. Tijdens het invoeren van de gegevens met betrekking tot de werf en de betrokken aannemers kan ook de verwijdering van asbesthoudende materialen gemeld worden.

Bijkomend moet er nog **melding van de asbestverwijderingswerken** gemaakt worden aan de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (FOD WASO – afdeling Toezicht op het Welzijn op het Werk van het ambtsgebied waar de asbestverwijderingswerken worden uitgevoerd).

Deze melding moet uiterlijk vijftien kalenderdagen voor de geplande aanvang van de werkzaamheden gedaan worden.

De melding bevat minstens een beknopte beschrijving van:

1. *de ligging van de bouwplaats*
2. *de gebruikte of gehanteerde soorten en hoeveelheden asbest of de beschrijving van het asbest waaraan de werknemers kunnen worden blootgesteld (asbestinventaris)*
3. *de te verrichten werkzaamheden en toegepaste procedés*
4. *het aantal betrokken werknemers*
5. *de begindatum en de duur van de werken*
6. *de maatregelen die zijn genomen om de blootstelling van de werknemers aan asbest te beperken*

Verstuur deze melding naar de afdeling van waar je werf gelegen is:

DIRECTIE ANTWERPEN: Theater Building, Italiëlei 124 bus 77, 2000 Antwerpen, [tww.antwerpen@werk.belgie.be](mailto:antwerpen@werk.belgie.be)

DIRECTIE LIMBURG - VLAAMS-BRABANT: Koning Albertstraat 16B, 3290 Diest, tww.limburg.vlaamsbrabant@werk.belgie.be

DIRECTIE OOST-VLAANDEREN: Ketelvest 26/202, 9000 Gent, tww.oost-vlaanderen@werk.belgie.be

DIRECTIE WEST-VLAANDEREN: FAC Kamgebouw Koning Albert I laan 1-5 bus 5, 8200 Brugge, tww.west-vlaanderen@werk.belgie.be

DIRECTIE HENEGOUWEN: Rue du Chapitre 1, 7000 Mons, cbe.hainaut@emploi.belgique.be

DIRECTIE LUIK: Boulevard de la Sauvenière 73, 4000 Liège, cbe.liege@emploi.belgique.be

DIRECTIE LUXEMBURG - WAALS-BRABANT: Chaussée de Liège 622, 5100 Jambes, cbe.namur@emploi.belgique.be

ERKENNING ASBESTVERWIJDERAAR

Wanneer je losgebonden asbest wilt verwijderen, moet je de erkenning van asbestverwijderaar op zak hebben. Om de erkenning van asbestverwijderaar te bekomen, dien je het aanvraagformulier van FOD WASO in te vullen en aan hen te bezorgen.

Je vindt het document op <http://www.werk.belgie.be/DownloadAsset.aspx?id=9974>

Op de 3de pagina vind je de verkorte instructies.

De kleine lettertjes van de erkenning vind je hier: <http://www.werk.belgie.be/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=46058>

CHECKLIST ASBEST IN DE PRAKTIJK

VOOR UITVOERING VAN DE WERKEN

Zoals in voorgaande hoofdstukken aangehaald, is het belangrijk om voor de aanvang van de werken een plaatsbezoek uit te voeren. Je moet namelijk beschikken over een asbestinventaris zodat je je werknemers veilig aan het werk kan stellen.

Een plaatsbezoek is echter nog voor een andere reden belangrijk. Wanneer jij asbest verwijdert, is het de bedoeling dat deze na jouw werken ook helemaal weg is. Maar wat doe je met **historische asbestverontreiniging**? Wat als er al jaren water van het asbestdak afloopt? Ben jij dan ook aansprakelijk voor het afgraven van de grond?

Enkele voorbeelden van historische asbestverontreiniging zijn:

- ✘ asbeststof op onderliggende (dak)structuren, materieel of vloeren
- ✘ asbestslib in de dakgoot
- ✘ asbestvezels in de regenwaterput
- ✘ asbestvezels in de onderliggende bodem (afdruipzone)
- ✘ losgekomen mosdeeltjes met asbestvezels of asbestcementfragmenten rondom het gebouw

Ook de aanwezigheid van aanvul- of ophooglagen met asbesthoudend afval kunnen reeds historisch aanwezig zijn. Het is duidelijk dat voormelde situaties de dakwerker in een vervelend parket kunnen brengen.

Het is daarom belangrijk bij de opmaak van de offerte, de nodige aandacht te besteden aan het voorbereidende plaatsbezoek en een goede inschatting te maken. Tijdens of na de uitvoering van de dakwerken zal het zeer moeilijk zijn aan te tonen of te claimen dat de asbestbesmetting voor de werken al aanwezig was.

Tijdens de opmaak van je dossier heb je dus een duidelijke **plaatsbeschrijving** nodig. Dit is een beschrijving van hoe het materiaal en de omgeving eruit zien, welke risico's ze inhouden en welke beschadigingen er al vooraf aanwezig zijn. Zo kan je hiervoor niet aansprakelijk gesteld worden. Je voegt hier best heel wat foto's bij.

Let wel op dat je in regel blijft met de GDPR wetgeving. Voor vragen over de GDPR wetgeving kan je terecht bij de Confederatie Bouw.

TIP

Wanneer je zelf besluit de asbestinventaris op te maken, kan je deze combineren met jouw plaatsbeschrijving tot één document. Zorg er wel voor dat je alle verplichte punten van de asbestinventaris toevoegt (zie pagina 6).

Je kan bovendien ook gebruik maken van een eenvoudige **applicatie** op je smartphone, zoals RiskReporter. Hiermee kan je ter plaatse foto's maken, locaties toevoegen, risico's noteren, de ernst van de situatie inschatten, maatregelen toevoegen en dit meteen doorsturen naar je preventieadviseur. Zo kan je makkelijk een volledig overzicht samenstellen en je dossier opbouwen.

Voor Android: <https://play.google.com/store/apps/details?id=mobi.inthepocket.android.kluwer.incidentapp&hl=nl>

Voor Apple: <https://itunes.apple.com/be/app/riskreporter/id969060826?l=nl&mt=8>

Wanneer je **offerte** maakt voor een renovatieproject, is het dus zeer belangrijk om ter plaatse te gaan en een goede inschatting te maken van de situatie. Moet je asbest verwijderen? Dan komen er sowieso extra kosten bij. Het asbest moet correct verwijderd en veilig afgevoerd worden. Heel wat extra veiligheidsmaatregelen moeten in acht genomen worden.

Deze kost is in geen geval optioneel. Maak duidelijk aan je klant dat het verwijderen van asbest zonder de juiste voorzorgen niet alleen gevaarlijk is voor jou als dakdekker, maar ook voor de klant zelf en alle andere mensen die zich in het gebouw en de omgeving begeven.

Bovendien word je niet vrijgesteld van het correct verwijderen van asbest omdat je klant hier niet extra voor wilt betalen. Jij blijft aansprakelijk voor je personeel en de manier waarop je afval verwerkt wordt. De klant kan misschien genieten van subsidies. Laat je klant dit navragen bij zijn/haar gemeente.

Als laatste punt kijk je best even na of je verzekerd bent tegen **beroepsziekten**. Wanneer je in de privésector als werkgever correct de RSZ betaalt, zijn je werknemers automatisch beschermd. Jij zelf kan beroep doen op de ziekte- en invaliditeitsverzekering voor zelfstandigen.

PERSOONLIJKE BESCHERMINGSMIDDELEN (PBM'S)

Om jezelf en je nabije omgeving te beschermen tegen de negatieve gevolgen van asbeststof is het belangrijk om de correcte PBM's te dragen tijdens de werken. Je hebt minstens volgende zaken nodig:

✘ Werkschoenen

De bestaande wegwerphoezen voor over je werkschoenen scheuren snel en zorgen bovendien voor een gevaar tot uitschuiven. Je gaat echter niet elke keer een nieuwe schoen kopen als je een werf met asbest tegenkomt.

Er bestaan ook werkschoenen die afwasbaar zijn en voldoen aan de vereisten voor het werken op daken. Door deze elke keer bij het verlaten van de afgebakende werkplek goed proper te maken met water, kan je vermijden dat je asbestvezels via je schoenen meeneemt.

✘ Stofmaskers

Betreft ademhalingsbescherming kan een volgelaatsmasker of halfgelaatsmasker gebruikt worden. Deze dienen ook telkens op de correcte manier gereinigd te worden aangezien ze herbruikbaar zijn.

Veel voorkomend zijn ook de stofmaskers. Zorg er zeker voor dat je stofmasker met beschermingsklasse FFP3 kiest. De gaatjes van de filter zijn hierbij klein genoeg om het asbeststof tegen te houden. Voor je comfort kan je ook kiezen voor de stofmaskers met neopreenring.

✘ Handschoenen

Het volstaat om een degelijk paar snijbestendige ondoordringbare handschoenen ter beschikking te stellen.

✘ Wegwerpoveralls

Bij het verwijderen van asbest is het verplicht om een wegwerpoverall met capuchon categorie III CE-type 5 te dragen. Kies de maat niet te klein, want ze scheuren makkelijk. Dan kan je kledij besmet worden met asbestvezels. Zorg dat de wegwerpoverall goed gesloten is en dat de capuchon ook gedragen wordt. Geen enkel deel van de kledij mag zichtbaar zijn en de overalls moeten goed aansluiten rond de armen, benen en aan het hoofd.

Verder bespreken we nog hoe er kan vermeden worden dat er asbeststof getransporteerd wordt naar andere locaties als de werkbus, magazijn, kantoor of zelfs je eigen woning.

Eerst en vooral moet de werkgever ervoor zorgen dat in de sluiszone de nodige zaken kunnen worden gereinigd, zodat deze volledig asbestvrij zijn. Ook de werknemer zelf moet de mogelijkheid hebben om zich volledig of minstens gedeeltelijk te wassen en van kledij te wisselen.

Besmette kledij kan in afgesloten water oplosbare waszakken veilig vervoerd worden en met deze zakken in een wasmachine uitgewassen worden.

WERFINRICHTING

Bij inrichting van de werf ga je best strategisch te werk. Denk op voorhand na hoeveel ruimte je nodig hebt, welke arbeidsmiddelen en beschermingsmiddelen in de afgebakende zone dienen terecht te komen. Maak een plannetje zodat dit voor iedereen duidelijk is. Hang dit **plan** zichtbaar uit. Je bespreekt dit best vooraf in een toolboxmeeting.

Niet alleen moet de werf volledig afgebakend worden, er moet ook duidelijke signalisering aanwezig zijn.

Bij werken met asbest moet een **register** bijgehouden worden van welke personeelsleden er wanneer werken met asbest. Dit is een lijst waarop per dag wordt bijgehouden welke personeelsleden zich in de asbestzone bevinden.

Stel de **buren** ervan op de hoogte dat er werken met asbest zullen worden uitgevoerd. Laat hen weten dat je dit op een correcte manier zal doen zodat hij/zij hier verder geen last van zal ondervinden. Laat wel duidelijk weten dat er in geen geval toegang is voor onbevoegden en dat hij/zij jouw firma op een andere manier dient te contacteren bij vragen.

Ook de **klant** moet je mogelijk tijdelijk verbannen uit de werkzone. Wees duidelijk over de gemaakte afspraken en maak hier geen uitzonderingen op.

Controleer de **asbestinventaris**. Kan je veilig beginnen werken? Soms moeten bestaande asbesttoepassingen die niet door jou verwijderd kunnen of mogen worden vooraf ingekapseld worden. Hiervoor bestaan speciale producten. Laat je zeker vooraf adviseren door je preventieadviseur.

Asbesthoudend **afval** moet correct worden afgevoerd. Dit zien we later in dit hoofdstuk. Zorg ervoor dat je een containerdienst aanspreekt en duidelijk maakt dat het om asbest gaat. Voorzie ook kleinere asbestzakken, dubbelwandige verpakking en asbeststickers.

De asbestzone mag enkel toegankelijk zijn via de sluiszone. Dek de loopzones af met PE-folie. Bespreek het werkplan en de **werkprocedure** duidelijk met alle werknemers.

Historische asbestverontreiniging kan in sommige gevallen vooraf gefixeerd worden met inkapselproducten, weggestofzuigd met absoluutfilter of gereinigd met natte doeken.

CHECKLIST WERFINRICHTING:

- Werfmelding gedaan en uitgehangen
- Asbestinventaris gemaakt en aanwezig, nagekeken op te vermijden risico's
- Plaatsbeschrijving gemaakt en gedocumenteerd
- Werf volledig afgezet en signalisatie geplaatst
- Klant geïnformeerd
- Buren geïnformeerd
- Plan van de werfinrichting en personeelsregister uitgehangen
- Persoonlijke beschermingsmiddelen voldoende aanwezig
- De nodige voorzieningen getroffen voor asbestafval
- Werkplan en -procedure besproken met de werknemers
- Historische verontreiniging indien mogelijk gefixeerd, weggestofzuigd of gereinigd.

TIJDENS DE AFBRAAKWERKEN

Tijdens de verplichte opleiding 'Eenvoudige handelingen' wordt aangeleerd hoe wel of niet tewerk mag gegaan worden bij het verwijderen van asbest.

- ✘ Breng een fixeermiddel aan op de platen vooraleer ze te demonteren. Voor de leien moet dit rij per rij gebeuren met extra aandacht voor rand- en overlappingszones.
- ✘ Leg een plastic onder het oppervlak dat afgebroken wordt. Zo voorkom je dat asbestvezels achterblijven op oppervlakken.
- ✘ Maak de materialen een voor een voorzichtig los met de geëigende gereedschappen zonder ze te breken.
- ✘ Demonteer de leien of golfplaten zonder ze te breken.
- ✘ Gebruikte werktuigen reinigen met water of met vochtige doeken.
- ✘ Gebruik een industriële stofzuiger met absoluutfilter als er nog stof aanwezig is op de werkplek.
- ✘ Wees aandachtig voor valbeveiliging:
- ✘ Voorzie bij voorkeur de nodige collectieve valbeveiliging. Indien niet mogelijk gebruik persoonlijke valbeschermingsmiddelen.
- ✘ Het is verboden om mechanische werktuigen met grote snelheid, hogedrukreinigers, luchtcompressoren, schuurschijven en slijpmachines te gebruiken om objecten of ondergronden in asbesthoudend materiaal of bekleed met asbesthoudend materiaal te bewerken, te snijden of schoon te maken of om asbest te verwijderen.
- ✘ Ook het gebruik van droge straalmiddelen voor dezelfde werkzaamheden is verboden.
- ✘ Ook werkmethodes waarbij asbesthoudend materiaal wordt gebroken, zijn verboden.

ASBESTHOUDEND AFVAL

Afval met asbest mag in geen geval bij het gewone afval terecht komen. Bovendien moet je vermijden dat asbestdeeltjes vrijkomen in de lucht tijdens het vervoer, laden of lossen van asbestafval. Zorg er dus steeds voor dat de zakken goed en volledig gesloten zijn, zowel voor het vervoer als op elk moment dat de werf wordt achtergelaten.

- ✘ Voor kleine formaten (leien): maak kleine pakjes (10 à 15 stuks) en voer deze pakjes af:
- ✘ Ofwel deponeer je ze rechtstreeks in een speciale dubbelwandige bigbag die ophangt aan een werfkraan, ofwel breng je ze met een ladderlift naar beneden, waar ze dan overgeladen worden in een bigbag met asbestlogo of een container voorzien van een dubbelwandige inliner met asbest logo.
- ✘ Kleine stukjes materiaal kunnen het best onmiddellijk op het dak verzameld worden in een kleine zak die nadien in de container of de bigbag wordt gestoken.
- ✘ Gooi nooit materialen naar beneden.
- ✘ Draag altijd de nodige PBM's.
- ✘ Voor grotere platen (golfplaten): stapel de golfplaten in kleine pakjes op een ladderlift en breng deze pakken naar beneden.
- ✘ Beneden stapel je de platen af, ofwel rechtstreeks in een aangepaste bigbag, ofwel in een container.
- ✘ Aan het einde van je werkdag worden de wegwerpmaterialen (zoals de overalls) in een goed afgesloten dubbelwandige asbestzak verpakt en bij het asbesthoudend afval gevoegd.

Wanneer je **water** gebruikt om het asbesthoudend materiaal te bevochtigen bij afbraak, kijk dan na waar je afvalwater heen gaat. Is er een goot, dan mag het afvalwater gewoon weglopen naar de riolering. Wanneer er geen goot aanwezig is, heb je vooraf tijdens je plaatsbezoek al historische asbestverontreiniging in de grond vastgesteld (pagina 6). Adviseer aan je klant (op papier of via e-mail) om deze zone selectief te ontgraven.

Zorg er steeds voor dat de **regenwaterput** afgesloten is voor opstart en adviseer je klant (op papier of via e-mail) om deze nadien te laten reinigen.

Asbestafval kan (goed verpakt) gratis door de gemeente opgehaald worden. Laat je klant informeren of dit in zijn/haar gemeente zo is. In dat geval bespaart het hem/haar een kost.

TIJDELIJKE OPSLAG

Bij kleine werken is het mogelijk dat je een kleine hoeveelheid asbestafval hebt om te verwerken. Dit verpak je uiteraard correct in de daartoe bestemde asbestzakken en sluit je goed af. Dit afval mag in geen geval bij het gewone restafval of steenpuin geraken. Er is wel een mogelijkheid om kleine hoeveelheden asbesthoudend afval tijdelijk te bewaren in je eigen magazijn zonder vergunning.

Hier zijn uiteraard enkele voorwaarden aan verbonden:

- ✘ De opslag van de afvalstoffen gebeurt op de correcte manier en dus correct verpakt in de daartoe bestemde asbestzakken. Deze mogen niet opnieuw geopend worden.
- ✘ De afgesloten asbestzakken verzamel je in een container of bigbag die specifiek bestemd is voor asbestafval.
- ✘ Je mag maximaal 1 container of bigbag stockeren. De grootte van de container of bigbag hangt af van de hoeveelheid asbesthoudend afval dat normaal geproduceerd wordt.
- ✘ Volle bigbags of containers dienen meteen afgevoerd te worden.
- ✘ Je bent verplicht om alle mogelijke maatregelen te nemen om te vermijden dat je een gevaar voor de gezondheid van zowel de mens als het milieu veroorzaakt.
- ✘ Neem het tijdelijk opslaan van asbest mee op in je risicoanalyse. Denk na over de risico's voor mens, dier, water, lucht, bodem, natuur en neem de nodige maatregelen.

EINDE VAN DE AFBRAAKWERKEN

Uiteraard moet er aan het einde van de werken zeer secuur opgeruimd worden. Je mag geen asbestdeeltjes achterlaten of verspreiden. Je mag in geen geval het dak terug dichtleggen als er nog asbestafval of -stof aanwezig is.

- ✘ Zorg ervoor dat alle brokken en losse stukken volledig verwijderd zijn. Ga rond met een kleine asbestzak om alle stukken te verzamelen. Kijk ook de goot en afvoerbuizen na op losse stukken asbesthoudend afval. Schep eventueel dakgootslib weg. Dit bevat ook asbest.
- ✘ Zorg ervoor dat alle afvalzakken volledig gesloten zijn en verzameld worden in de ophaalcontainer. Op elke zak die asbest bevat, moet het asbestlogo staan.
- ✘ Gebruik een stofzuiger met absoluutfilter of natte doeken om het resterende asbeststof te verwijderen van de materialen, draagstructuren en omgeving.
- ✘ Reinig de dakgoten en spoel de afvoerbuizen gecontroleerd door.
- ✘ Verzamel omzichtig de PE-folies en afdekmaterialen en reinig de reststof met natte doeken of met de stofzuiger met absoluutfilter.
- ✘ Heb je schouwpijpen verwijderd, reinig dan de kachel of open haard.
- ✘ Reinig alle herbruikbare PBM's, CBM's, arbeidsmiddelen en werkmaterialen die gebruikt zijn tijdens de werken.
- ✘ Vermeld zeker eventueel resterend asbesthoudend materiaal dat niet verwijderd is in het post-interventie- of as-built dossier.

ONVOORZIENE OMSTANDIGHEDEN

ADVIES INWINNEN

Soms kom je als dakdekker voor onvoorziene omstandigheden te staan of weet je gewoon even niet hoe je een specifieke situatie moet gaan aanpakken. Het is van groot belang dat je dan je weg vindt naar hulp. Hierbij lijsten we voor jou enkele mogelijke hulplijnen op:

- ✘ Wanneer je een interne preventieadviseur hebt, kan hij/zij je al met heel wat vragen helpen. Zo niet, ben je aangesloten bij een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk (EDPB). Hen kan je steeds contacteren voor advies.
- ✘ Wanneer je aangesloten bent bij Confederatie Bouw, kan je steeds contact opnemen op het nummer 02/545 56 00. Zij kunnen je doorverbinden naar de juiste dienst of je vertellen bij wie je wel terecht kunt met je vraag.
- ✘ Ook Constructiv staat klaar om jou met raad en daad bij te staan. Contacteer hiervoor de regionale dienstverlening. Op deze pagina kan je jouw postcode ingeven en krijg je meteen de juiste contactgegevens: <http://www.laconstruction.be/nl-BE/Contact.aspx>
- ✘ Voor afvalgerelateerde vragen kan je terecht bij OVAM op 015/284 284.
- ✘ Aan je leverancier kan je raad vragen rond PBM's.

SNELLE TIPS

Je vindt al heel veel informatie op het platform van Constructiv op de webpagina BuildYour-Learning.

Surf in je internetbrowser naar: <https://www.buildyourlearning.be>

Je dient een gratis account aan te maken via je e-mailadres vooraleer je toegang krijgt tot het platform.

TOEVOEGEN AAN MIJN DOSSIERS

De Confederatie Bouw raadt aannemers aan om een clause te voorzien, zowel in de prijs-offerte als in de algemene voorwaarden. Het aantreffen van asbesttoepassingen vooraf of tijdens de werken geeft aanleiding tot discussies tussen de opdrachtgever en de opdracht-houder. Het is daarom belangrijk duidelijk in de offerte te beschrijven welke kosten verbonden aan inventarisatie, onderzoek, analyse en verwijdering reeds inbegrepen zijn in de offer-teprijs en welke niet. We hanteren volgende principes met onderscheid tussen zelfstandigen en werkgevers:

ALGEMENE VOORWAARDEN

WERKGEVER

“Artikel X

In het kader van de federale werkgeversverplichting (Codex Art. V13-10) moet voor-afgaand aan de werken een destructieve asbestinventaris opgemaakt worden van de werkzone. Deze asbestinventariskost voor onderzoek en analyse is inbegrepen in de prijs, tenzij anders bepaald.

Andere bijkomende onderzoeks- en analysekosten zijn niet inbegrepen in de prijs.

Verwijderingskosten voor niet in de offerte beschreven en opgenomen asbesttoepassin-gen, zijn niet inbegrepen in de prijs.

Indien in het kader van de opmaak van de asbestinventaris en de uitvoering van de wer-ken door de aannemer de aanwezigheid van asbesttoepassingen of historische asbest-verontreinigingen wordt vastgesteld, brengt deze de klant-opdrachtgever hiervan op de hoogte.

In voorkomend geval zijn de verwijderingskosten voor niet in de offerte beschreven en opgenomen asbesttoepassingen, evenals andere schade ten gevolge hiervan, ten laste van de klant-opdrachtgever.

Wanneer voormelde omstandigheden een onderbreking van de werken tot gevolg heeft, wordt de uitvoeringstermijn van rechtswege geschorst voor de duur van de on-derbreking, vermeerderd met de tijd die nodig is om de werkzaamheden weer op te starten. “

ZELFSTANDIGE

“Artikel X

Tenzij anders bepaald, zijn de kosten voor het onderzoek, de analyse en de verwijdering van eventuele aanwezigheid van asbesttoepassingen niet inbegrepen in de prijs.

Indien in het kader van de uitvoering van de werken door de aannemer de aanwezigheid van asbesttoepassingen of historische asbestverontreinigingen wordt vastgesteld, brengt deze de klant-opdrachtgever hiervan op de hoogte.

In voorkomend geval zijn de kosten voor het onderzoek, de analyse en de verwijdering van asbesttoepassingen of historische asbestverontreinigingen, evenals andere schade ten gevolge hiervan, ten laste van de klant-opdrachtgever.

Wanneer voormelde omstandigheden een onderbreking van de werken tot gevolg heeft, wordt de uitvoeringstermijn van rechtswege geschorst voor de duur van de onderbreking, vermeerderd met de tijd die nodig is om de werkzaamheden weer op te starten. “

OFFERTE

WERKGEVER

“Opgelet:

In het kader van de federale werkgeversverplichting (Codex Art. V13-10) moet voorafgaand aan de werken een asbestinventaris opgemaakt worden van de werkzone. Deze asbestinventariskost (onderzoek en analyse) is inbegrepen in de prijs, tenzij anders bepaald.

Andere bijkomende onderzoeks- en analysekosten zijn niet inbegrepen in de prijs. Verwijderingskosten voor niet in de offerte beschreven en opgenomen asbesttoepassingen en historische asbestverontreinigingen, zijn niet inbegrepen in de prijs, tenzij anders bepaald.”

ZELFSTANDIGE

“Opgelet:

Kosten voor het onderzoek, de analyse en de verwijdering van eventuele aanwezigheid van asbesttoepassingen en historische asbestverontreinigingen zijn niet inbegrepen in de prijs, tenzij anders bepaald.”

VEILIGHEIDSDOSSIER

Elke onderneming moet een gedetailleerde risicoanalyse hebben en de eigen risico's op simpele vraag kunnen delen met andere betrokken partijen. Heb je nog geen risicoanalyse? Neem dan contact op met jouw preventieadviseur of externe dienst voor preventie en bescherming op het werk.

Kijk na of je in jouw risicoanalyse de risico's van asbest hebt opgenomen en uitgebreid omschreven. Deze vind je waarschijnlijk terug bij het gedeelte 'afbraakwerken'.

Als hulpmiddel krijg je hierbij nog een LMRA checklist om voor opstart van elke werkdag af te checken:

	Attitude	<ul style="list-style-type: none">☐ Respecteer het dragen van de PBM's.☐ Respecteer de regels voor persoonlijke hygiëne.
	Gebruik van materieel	<ul style="list-style-type: none">☐ Gebruik enkel traagdraaiend gereedschap.☐ Gebruik geen hogedrukreinigers.
	Beschermingsmiddelen	<ul style="list-style-type: none">☐ Gebruik de PBM's correct en reinig ze in de sluis.
	Ondergrond	<ul style="list-style-type: none">☐ Gebruik een fixeermiddel voor de afbraak.
	Werkplek	<ul style="list-style-type: none">☐ Asbest goed signaleren (asbestlogo).☐ Na de werken reststof verwijderen.
	Asbesthoudend materiaal	<ul style="list-style-type: none">☐ Gebruik de juiste opbergmethodes voor afval☐ Je maakt best het asbestafval in de container nogmaals nat voor de container af te voeren.
	Opleiding	<ul style="list-style-type: none">☐ Alle werknemers 'Eenvoudige Handelingen' gevolgd.
	Gezondheidstoezicht	<ul style="list-style-type: none">☐ Voorafgaand en jaarlijks gezondheidstoezicht
	Melding	<ul style="list-style-type: none">☐ Meldingen socialsecurity.be en TWW (pagina 11)

WAAR VIND IK DE OFFICIËLE TEKSTEN?

WETGEVING

Hier vind je een overzicht van de wetgeving rond asbest: http://www.werk.belgie.be/detailA_Z.aspx?id=790

In de Codex over het welzijn op het werk vind je de meeste wettelijke teksten over asbest.

Boek VI Titel 3 Asbest: <http://www.werk.belgie.be/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=46057>

Boek VI Titel 4 Erkenning van asbestverwijderaars: <http://www.werk.belgie.be/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=46058>

MILIEU

VLAREM II: <https://navigator.emis.vito.be/mijn-navigator?wold=263&woLang=nl>

Hoofdstukken 4.7 en 6.4 beschrijven de te nemen beheersmaatregelen.

Materialendecreet van 23 december 2011: <https://emis.vito.be/sites/emis.vito.be/files/legislation/migrated/sb280212-1.pdf>

VLAREMA: <https://navigator.emis.vito.be/mijn-navigator?wold=43991&woLang=nl>

CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Veilig werken met asbestdaken en -gevels: <https://www.ovam.be/code-van-goede-praktijk>

BIJLAGES

Deze documenten zijn digitaal opvraagbaar bij de Vlaamse Confederatie Bouw.

- ✘ Basis Risicoanalyse Asbest
- ✘ Brief aan de omwonenden
- ✘ Checklist reinigen kraan
- ✘ Asbestinventaris template
- ✘ Personeelsregister asbest

BRONVERMELDING

INFORMATIE EN FOTOMATERIAAL

CONSTRUCTIV, Brussel, *Toolboxfiche 2043 - 09/2018*, november 2018.

CONSTRUCTIV, Brussel, *www.buildingyourlearning.be*, november 2018.

CONSTRUCTIV, Brussel, *www.constructiv.be*, november 2018.

OVAM, Mechelen, *www.ovam.be*, november 2018.

FOD WASO, Brussel, *www.werk.belgie.be*, november 2018.

Confederatie Bouw, Brussel, *www.confederatiebouw.be*, november 2018.

VITO, Mol, *www.vito.be*, november 2018.

TEMATI, Beverwijk NL, *www.temati.com*, november 2018.

LAUNDRY SHOP, Gramsbergen NL, *www.laundryshop.nl*, november 2018.

123BIGBAGS, Rotterdam NL, *www.123bigbags.com*, november 2018.

ASTBELGIUM, Deerlijk, *www.astbelgium.be*, november 2018.

TRANSLAB, Lokeren, *www.translab.be*, november 2018.

WERKSCHOENENBAAS, Kootwijkerbroek NL, *www.werkschoenenbaas.nl*, november 2018.

WOLTERS KLUWER, Mechelen, *www.verifield.wolterskluwer.be*, november 2018.

Eerste uitgave 2018 - Auteur: Johan Vandebuerie

De organisatie en de auteur streven steeds naar betrouwbaarheid van de gepubliceerde informatie, rekening houdend met de huidige stand van de regelgeving en de techniek. De organisatie en auteur kunnen echter niet aansprakelijk worden gesteld voor de gepubliceerde informatie. De raadgevingen in deze bundel ontslaan de lezer niet van de verplichting om de geldende regelgeving na te leven.